

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija)

SPRENDIMAS

2013 m. spalio 17 d.*

„Reglamentas (EB) Nr. 44/2001 — 15 straipsnio 1 dalies c punktas — Jurisdikcija, susijusi su vartotojų sutartimis — Galimas šios jurisdikcijos taikymas tik nuotoliniu būdu sudarytoms sutartims — Priežastinis ryšys tarp komercinės ar profesinės veiklos, nukreiptos į vartotojo gyvenamosios vietos valstybę narę naudojant internetą, ir sutarties sudarymo“

Byloje C-218/12

dėl *Landgericht Saarbrücken* (Vokietija) 2012 m. balandžio 27 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. gegužės 10 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Lokman Emrek

prieš

Vlado Sabranovic

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (pranešėja) ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

posėdžio sekretorė A. Impellizzeri, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. balandžio 25 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- L. Emrek, atstovaujamo *Rechtsanwalt* M. Kurt,
- V. Sabranovic, atstovaujamo *Rechtsanwältin* M. Mauer,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos T. Materne ir J. C. Halleux,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos B. Beaupère-Manokha,

* Proceso kalba: vokiečių.

— Liuksemburgo vyriausybės, atstovaujamos P. Frantzen ir C. Schiltz,
— Europos Komisijos, atstovaujamos A.-M. Rouchaud-Joët ir M. Wilderspin,
susipažinęs su 2013 m. liepos 18 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001 1 16, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) 15 straipsnio 1 dalies c punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp L. Emrek ir V. Sabranovic dėl su garantijomis susijusių reikalavimų, pareikštų sudarius naudoto automobilio pirkimo-pardavimo sutartį.

Teisinis pagrindas

- 3 Pagal Reglamento Nr. 44/2001 11 konstatuojamąją dalį „jurisdikcijos taisyklės turi būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai priklauso nuo atsakovo gyvenamosios vietos, ir šiuo pagrindu jurisdikcija turi būti visada prieinama, išskyrus keletą aiškiai nustatytų situacijų, kuriose bylinėjimosi objektas arba šalių autonomija pateisinama kaip kitokia susijusi aplinkybė [pateisina kitą siejamąjį kriterijų]. Turi būti atskirai apibrėžta juridinio [asmens] buveinė, siekiant didesnio bendrų taisyklių aiškumo ir išvengti jurisdikcijos prieštaravimų“.
- 4 Pagal minėto reglamento 13 konstatuojamąją dalį draudimo, vartotojų ir darbo sutarčių silpnesnioji šalis turėtų būti ginama pagal jurisdikcijos taisykles, kurios tokios šalies interesams yra palankesnės nei bendrosios taisyklės.
- 5 To paties reglamento 2 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas principas, kad asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra valstybėje narėje, ieškiniai turi būti pareiškiama tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę.
- 6 Sutartinių santykių srityje Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto a papunktyje numatyta, kad jurisdikciją turi vietas, kurioje prievolė, kuria grindžiamas reikalavimas, buvo įvykdyta arba turi būti įvykdyta, teismas.
- 7 Minėto reglamento 15 straipsnio 1 dalis išdėstyta taip:

„Bylose dėl sutarties, kurią asmuo, vartotojas, sudaro tokiam tikslui, kuris gali būti laikomas nesusijusiu su jo darbu arba profesija, jurisdikcija nustatoma vadovaujantis šiuo skirsniu, nepažeidžiant 4 straipsnio ir 5 straipsnio 5 punkto, jeigu:

<...>

- c) visais kitais atvejais, sutartis buvo sudaryta su šalimi, vykdančia komercinę arba profesinę veiklą valstybėje narėje, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, arba kitu būdu tokią veiklą susiejančia su minėta valstybe nare ar keliomis valstybėmis, įskaitant pastarąją, ir jeigu minima sutartis yra priskiriama tokios veiklos sričiai.“

8 Reglamento Nr. 44/2001 16 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Vartotojas kitai sutarties šaliai bylą gali iškelti valstybės narės, kurioje yra nuolatinė tos sutarties šalies gyvenamoji ar verslo vieta, teismuose arba vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos teismuose.

2. Bylą vartotojui kita sutarties šalis gali iškelti tik valstybės narės, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, teismuose.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 9 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad tuo metu, kai klostėsi faktinės pagrindinės bylos aplinkybės, Sarbriukene gyvenantis L. Emrek ieškojo naudoto automobilio.
- 10 Netoli Vokietijos sienos esančiame Spišerene (Prancūzija) V. Sabranovic turi naudotų automobilių prekybos įmonę *Vlado Automobiles Import-Export*. Tuo metu jis turėjo interneto svetainę, kurioje buvo pateikti jo įmonės kontaktiniai duomenys, įskaitant Prancūzijos telefonų numerius ir Vokietijos mobiliojo ryšio telefono numerį su atitinkamais tarptautiniais kodais.
- 11 Iš pažįstamų, o ne iš minėtos interneto svetainės, sužinojęs apie V. Sabranovic įmonę ir galimybę iš jos įsigyti automobilį, L. Emrek atvyko į šios įmonės buveinę Spišerene.
- 12 2010 m. rugsėjo 13 d. L. Emrek, veikdamas kaip vartotojas, su V. Sabranovic sudarė rašytinę naudoto automobilio pirkimo-pardavimo sutartį pastarojo įmonės patalpose.
- 13 Vėliau *Amtsgericht Saarbrücken* (Vokietija) pareikštu ieškiniu L. Emrek pateikė V. Sabranovic reikalavimus dėl garantijų. Jis manė, kad pagal Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktą šis teismas turi tarptautinę jurisdikciją nagrinėti tokį ieškinį. Iš V. Sabranovic interneto svetainės iš tiesų matyti, kad jo komercinė veikla taip pat nukreipta į Vokietiją.
- 14 Minėtas teismas pripažino L. Emrek reikalavimą nepriimtinu ir jį atmetė manydamas, kad šiuo atveju Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktas yra netaikytinas, nes V. Sabranovic savo komercinės veiklos nenukreipė, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, į Vokietiją.
- 15 Dėl šio sprendimo L. Emrek prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui padavė apeliacinį skundą, kuriame teigė, kad pagal Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktą nereikalaujama, kad būtų nustatytas priežastinis ryšys tarp komercinės veiklos, nukreiptos į vartotojo valstybę narę, ir sutarties sudarymo. Be to, šia nuostata nereikalaujama, kad sutartis būtų sudaryta nuotoliniu būdu.
- 16 *Landgericht Saarbrücken* mano, kad pagrindinėje byloje nustatyta, jog V. Sabranovic komercinė veikla buvo nukreipta į Vokietiją. Konkrečiai kalbant, tarptautinio Prancūzijos šalies kodo ir Vokietijos mobiliojo ryšio telefono numerio nurodymas sudaro išpūdį, kad prekybininkas siekė pritraukti už Prancūzijos sienos, ypač Vokietijos teritorijoje netoli jos, gyvenančių klientų.
- 17 Minėto teismo teigimu, net jeigu turėjo būti laikoma, kad Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punkto taikymas nepriklauso nuo to, ar buvo sudaryta nuotolinė sutartis, vis dėlto siekiant išvengti šios nuostatos taikymo srities išplėtimo reikėjo, kad interneto svetainė bent jau būtų sutarties su vartotoju sudarymo pagrindas. Taigi šis teismas mano, kad minėta nuostata neturi būti taikoma, kai vartotojas „atsitiktinai“ sudaro sutartį su „verslininku“.

18 Tokiomis aplinkybėmis *Landgericht Saarbrücken* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

- „1. Ar tuo atveju, kai verslininko interneto svetainė nukreipta į vartotojo valstybę narę, [Reglamento Nr. 44/2001] 15 straipsnio 1 dalies c punkte nustatoma papildoma nerašytinė sąlyga, pagal kurią prekybininko interneto svetainėje vartotojas būtų raginamas sudaryti sutartį ir kad dėl to interneto svetainė turėtų priežastinį ryšį su sutarties sudarymu?
2. Jei tarp sąlygos, kad veikla turi būti nukreipta į vartotojo valstybę narę, ir sutarties sudarymo turi egzistuoti priežastinis ryšys, ar pagal Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktą reikalaujama, kad sutartis būtų sudaryta nuotoliniu būdu?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 19 Pirmiausia reikia pažymėti, kad 2012 m. rugsėjo 6 d. Sprendime *Mühlleitner* (C-190/11) Teisingumo Teismas jau yra atsakęs į antrąjį prejudicinį klausimą, kurį šioje byloje uždavė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ir nusprendė, kad Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad juo nereikalaujama, kad sutartis tarp vartotojo ir verslininko būtų sudaryta nuotoliniu būdu.
- 20 Todėl reikia nagrinėti tik pirmąjį klausimą, kurį pateikdamas minėtas teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad juo reikalaujama, kad būtų priežastinis ryšys tarp priemonės, naudojamos nukreipti komercinę ar profesinę veiklą į vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybę narę, t. y. interneto svetainės, ir sutarties su tuo vartotoju sudarymo.
- 21 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, pirma, kad Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punkte nėra aiškiai nurodyta, jog šios nuostatos taikymas priklauso nuo tokio priežastinio ryšio buvimo.
- 22 Iš šios nuostatos teksto iš tiesų matyti, kad ji taikoma, kai įvykdytos dvi konkrečios sąlygos. Viena vertus, prekybininkas turi vykdyti komercinę arba profesinę veiklą valstybėje narėje, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, arba kitu būdu tokią veiklą nukreipti į šią valstybę narę ar kelias valstybes, įskaitant šią valstybę narę, ir, kita vertus, ginčijama sutartis turi būti sudaryta vykdant tokią veiklą.
- 23 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad esminė Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punkto taikymo sąlyga yra komercinės ar profesinės veiklos nukreipimas į valstybę, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta (minėto Sprendimo *Mühlleitner* 44 punktas), o šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad ši sąlyga įvykdyta.
- 24 Antra, dėl Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punkto teleologinio aiškinimo pažymėtina, kad minėta nerašytinė sąlyga, susijusi su priežastinio ryšio, kaip antai nurodyto šio sprendimo 20 punkte, buvimu, prieštarautų šia nuostata siekiamam tikslui apsaugoti vartotojus, kurie laikomi silpnesniąja jų su verslininkais sudarytų sutarčių šalimi.
- 25 Iš tiesų, kaip teigė Komisija ir pažymėjo generalinis advokatas išvados 25 punkte, reikia konstatuoti, kad dėl reikalavimo vartotojui, prieš tai ieškojusiam informacijos interneto svetainėje, gali kilti su įrodymais susijusių problemų, ypač kai sutartis, kaip pagrindinėje byloje, nebuvo sudaryta per tą pačią svetainę. Tokiu atveju dėl problemų, susijusių su priežastinio ryšio tarp priemonės, naudojamos nukreipti veiklą, t. y. interneto svetainės, ir sutarties sudarymo buvimo įrodymu, vartotojai būtų atgrasyti kreiptis į nacionalinius teismus pagal Reglamento Nr. 44/2001 15 ir 16 straipsnius ir būtų sumažintas vartotojų apsaugos lygis, kurį siekiama užtikrinti šiomis nuostatomis.

- 26 Tačiau, kaip taip pat pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 26 punkte, nors minėtas priešastinis ryšys nėra nerašytinė sąlyga, nuo kurios priklauso minėto 15 straipsnio 1 dalies c punkto taikymas, vis dėlto jis gali būti veiksnys, į kurį galėtų atsižvelgti nacionalinis teismas, kai siektų nustatyti, ar veikla iš tiesų nukreipta į valstybę narę, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta.
- 27 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad 2010 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *Pammer ir Hotel Alpenhof* (C-585/08 ir C-144/09, Rink. p. I-12527) 93 punkte ir rezoliucinėje dalyje Teisingumo Teismas pateikė nebaigtinį požymių, kurie gali padėti nacionaliniam teismui įvertinti, ar įvykdyta esminė komercinės veiklos, siejamos su vartotojo gyvenamosios vietos valstybe nare, sąlyga, sąrašą.
- 28 Be to, minėtame Sprendime *Mühlleitner* nusprendęs, kad minėto 15 straipsnio 1 dalies c punkto taikymas nepriklauso nuo to, ar vartojimo sutartis sudaryta nuotoliniu būdu, Teisingumo Teismas to paties sprendimo 44 punkte į minėtą nebaigtinį sąrašą įtraukė požymius, kaip antai, be kita ko, „susisiekimą nuotoliniu būdu“ ir „vartojimo sutarties sudarymą nuotoliniu būdu“, kuriais remiantis galima nustatyti, kad sutartis yra susijusi su veikla, nukreipta į vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybę narę.
- 29 Taigi, siekiant išvengti Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punkto taikymo srities išplėtimo, reikia konstatuoti, kad priešastinis ryšys, kuris yra pirmojo prejudicinio klausimo objektas, turi būti laikomas „veiklos nukreipimo“ požymiu, kaip ir susisiekimas nuotoliniu būdu, kuriuo prisidedama prie to, kad vartotojas prisiima sutartinius įsipareigojimus nuotoliniu būdu.
- 30 Be to, kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 33–38 punktuose, aplinkybė, kad toks prekybininkas, kaip antai pagrindinėje byloje, yra įsisteigęs valstybėje narėje netoli sienos su kita valstybe nare, grupėje susijungusių miestų, išsidėsčiusioje abiejose sienos pusėse, ir naudoja kitos valstybės narės telefono numerį, kuriuo gali susisiekti šioje valstybėje narėje gyvenantys potencialūs klientai išvengdami tarptautinio skambučio išlaidų, taip pat gali būti požymis, kuriuo remiantis būtų galima įrodyti, kad jo veikla „nukreipta į“ kitą valstybę narę.
- 31 Bet kuriuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti visas aplinkybes, kuriomis sudaryta pagrindinėje byloje nagrinėjama vartojimo sutartis, kad atsižvelgęs į požymių, įtrauktų ar neįtrauktų į nebaigtinį sąrašą, kurį Teisingumo Teismas nustatė šio sprendimo 27 ir 28 punktuose minėtoje susijusioje teismo praktikoje, buvimą arba nebuvimą nuspręstų, ar Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktas yra taikytinas.
- 32 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį prejudicinį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad juo nereikalaujama, kad būtų priešastinis ryšys tarp priemonės, naudojamos nukreipti komercinę ar profesinę veiklą į vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybę narę, t. y. interneto svetainės, ir sutarties su tuo vartotoju sudarymo. Tačiau tokio priešastinio ryšio buvimas yra požymis, kad sutartis yra susijusi su tokia veikla.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 33 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 15 straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad juo nereikalaujama, kad būtų priežastinis ryšys tarp priemonės, naudojamos nukreipti komercinę ar profesinę veiklą į vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybę narę, t. y. interneto svetainės, ir sutarties su tuo vartotoju sudarymo. Tačiau tokio priežastinio ryšio buvimas yra požymis, kad sutartis yra susijusi su tokia veikla.

Parašai.